

9.6.2014

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
valtiovarainministeriö(at)vm.fi

**Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle kuntalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
(lausunto koskee erityisesti lukua 5)**

Vammaisfoorumi ry on 30 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistoimintajärjestö, joka edustaa yli 300 000 henkilöjäsentä. Vammaisfoorumilta ei ole pyydetty lausuntoa kuntalaista, mutta katsomme esityksen sisältävän vammaisten ihmisten kannalta niin tärkeitä säädöksiä, että haluamme lausua näkemyksemme, erityisesti koskien lukua 5: osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä vaikuttamistoimielimet.

1. Vammaisneuvostolle on saatava yhdenvertainen asettamisvelvollisuus kuin nuorisovaltuustoille ja vanhusneuvostolle

Vammaisten ihmisten on vammaisuudesta aiheutuvista toimintarajoitteista johtuen usein erittäin vaikeaa osallistua kunnalliseen päätöksentekoon. Vammaiset ihmiset ovat vain harvoin poliittisesti aktiivisia. Tästä johtuen katsomme vammaisten kuntalaisten olevan osallisuutensa suhteen vielä haavoittuvammassa asemassa kuin nuoriso tai vanhusväestö. Tämän vuoksi olisi ehdottoman tärkeää, että vammaisneuvostojen asettaminen olisi kuntien velvollisuus ja vammaisia ihmisiä kohdeltaisiin yhdenvertaisesti nuorisoon ja ikäihmisiin nähden.

Suomi on allekirjoittanut vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen, jonka 4 artiklan kohta 3 kuuluu seuraavasti:

"3. Laadittaessa ja toimeenpantaessa lainsäädäntöä ja politiikkoja, joilla tätä yleissopimusta pannaan täytäntöön, sekä muissa vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta. "

Sopimuksen allekirjoitus merkitsee sitä, ettei Suomi saa valmistella lainsäädäntöä, joka on ristiriidassa sopimuksen kanssa. Vammaisfoorumi katsoo, että ellei vammaisneuvostojen asemaa turvata lailla, on lainvalmistelussa jätetty YK-sopimus noudattamatta.

Vammaisfoorumi edellyttää myös, että hallituksen esityksestä korjataan perustelujen asiavirhe, jossa vammaisneuvostoja käsiteltäessä tekstissä mainitaan vanhusneuvostot.

Vammaisneuvostot ja vanhusneuvostot ovat erillisiä toimielimiä, eikä niitä pidä sekoittaa keskenään.

2. Esteetön ja saavutettava tiedonsaanti kunnan asioista on turvattava

Hallituksen esitysluonnoksen pykälässä 29 käsitellään kunnan viestintää. Perusteluissa mainitaan esimerkiksi selkokieli ja todetaan mm.:

"Kunnan tulisi arvioida, mitkä olisivat kunnassa ne asukasryhmät, joiden tarpeet olisi erityisesti otettava huomioon viestinnässä. Näitä voivat olla muun muassa muuta kuin suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvat, lapset ja nuoret, vanhukset, eri tavoin vammaiset ja maahanmuuttajat. Asukasryhmien tarpeet voivat liittyä myös heille tarkoituksenmukaisiin viestinnän ja vuorovaikutuksen välineisiin ja muotoihin."

Perusteluissa ei kuitenkaan mainita kertaakaan sanaa esteettömyys tai saavutettavuus, jotka ovat vammaisten ihmisten tiedonsaannin kannalta ensiarvoisen tärkeitä. Esimerkiksi tietokonetta apuvälineillä käyttävien tarpeet olisi ehdottomasti huomioitava kunnan verkkoviestinnässä ja verkkopalveluissa. Tällä hetkellä www-sivustoista arvioidaan, että vain noin 5% olevan esteettömiä apuvälinekäyttäjille. Kuitenkin oikein toteutettuna esteetön verkkoviestintä ei maksa yhtään enempää. Vammaisfoorumi edellyttääkin, että kuntia ohjataan lailla edistämään esteettömyyttä ja esteettömyys mainitaan perustelutekstissä.

Selkokielen osalta Vammaisfoorumi haluaa huomauttaa, että kyse ei ole pienen kansalaisryhmän tarpeista. Selkokielen tarvitsijoita on Selkokeskuksen uusimman arvion mukaan yli 500.000 henkilöä - ikäihmisiä, maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, kehitysvammaisia ja muita yleiskieltä selkeämmästä kielestä hyötyviä henkilöitä.

3. Lain valmisteluprosessissa ei ole kuultu vammaisia ihmisiä eikä heidän järjestöjään riittävästi

Vammaisfoorumi haluaa huomauttaa myös, ettei vammaisia ihmisiä ole lain valmistelussa tosiasiaassa kuultu tai muutenkaan osallistettu riittävästi. Yksi julkinen kuuleminen ei ole tiivistä neuvottelua tai aktiivista osallistamista. Edellä esitetty YK-sopimuksen velvoite koskee myös lainvalmistelua ja näin ollen myös tässä velvoite on jäänyt toteutumatta. Vammaisjärjestöjä ja Valtakunnallisen vammaisneuvoston olisi tullut ehdottomasti olla lausuntopyyntölistalla.

Lisätietoja: Merja Heikkonen, järjestöjohtaja, Näkövammaisten Keskusliitto ry, PL 61, 00030 IIRIS, +358 9 3960 4602, +358 50 383 5226, merja.heikkonen@nkl.fi

VAMMAISFOORUMI RY

Merja Heikkonen
puheenjohtaja

Pirkko Mahlamäki
pääsihteeri

